

บทความวิจัย

การรับรู้ การป้องกัน และการจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์

Perception, Prevention and Coping Strategies for Cyberbullying among Nursing Students

Received: Jan 29, 2022

Revised: Mar 21, 2022

Accepted: Mar 23, 2022

รัตติกกร เมืองนาง ป.ร.ด. (Rattikorn Muangnang, Ph.D.)¹ฤทัยรัตน์ ชิดมงคล ค.ด. (Ruetairat Chidmongkol, Ph.D.)²ยุพาภรณ์ ตีรไพรวงศ์ ป.ร.ด. (Yupaporn Tirapriwong, Ph.D.)³สุมัทธนา แก้วมา พย.ม. (Sumuttana Kaewma, M.N.S.)⁴เจียมใจ ศรีชัยรัตนกุล ส.ด. (Jeamjai Srichairattanakul, Dr.PH.)⁵

บทคัดย่อ

บทนำ: ในยุคดิจิทัลการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์สามารถทำได้ทุกที่และไม่ว่าจะตลอดเวลา ส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ และอาจจละรุนแรงจนถึงขั้นทำร้ายตนเองได้

วัตถุประสงค์การวิจัย: การวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ การป้องกัน และการจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย: กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่ง จำนวน 246 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ และ 2) แบบสอบถามการรับรู้ การป้องกัน และการจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.85 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย: กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อติดต่อสื่อสารมากที่สุด ร้อยละ 92.68 โดยเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใช้มากที่สุด คือ Facebook ร้อยละ 85.37 และใช้เวลาอยู่กับเครือข่ายสังคมออนไลน์ในแต่ละวันมากกว่า 4 ชั่วโมง ร้อยละ 58.13 กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ การป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ และมีการจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ โดยภาพรวมในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.68, SD =0.52; $\bar{X}$ =4.11, SD =0.62 และ $\bar{X}$ =3.83, SD =0.70 ตามลำดับ)

¹ Corresponding author พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข E-mail: noko24psy@hotmail.com

^{2,4} พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข E-mail: rchidkol@gmail.com² E-mail: yupapom@bcnu.ac.th³ E-mail: sumuttana.k@bcnu.ac.th

⁵ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข E-mail: jeamjai.s@bcn.ac.th

¹⁴ Boromarajonani College of Nursing Udon thani, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health, Udon Thani Thailand.

⁵ Boromarajonani College of Nursing Bangkok, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health, Bangkok, Thailand.

สรุปผล: นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อติดต่อสื่อสารผ่านทาง Facebook มากที่สุด และมีการรับรู้เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ การป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ และการจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ: ผลการศึกษานี้นำไปเป็นข้อมูลในการเสริมสร้างความรู้ที่ถูกต้องสำหรับนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับพฤติกรรมและการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์และวิธีการรับมือเมื่อถูกกลั่นแกล้งได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: การรับรู้ การป้องกัน การจัดการ การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ นักศึกษาพยาบาล

Abstract

Introduction: In a digital society, cyberbullying can happen at anywhere and at any time. It can negatively impact the physical, mental, emotional, and social health of the cybervictims, which may lead to self-harm.

Research objectives: This survey aimed to examine nursing students' perception of, prevention of, and coping strategies for victims of cyberbullying.

Research methodology: Sample consisted of 246 nursing students in a nursing college. They were recruited using a stratified random sampling technique between February and March 2020. Instruments included: 1) demographic information and social networking behaviors questionnaire, and 2) perception, prevention and coping strategies for victims of cyberbullying questionnaire. Reliability using Cronbach's alpha yielded a coefficient of 0.85. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation (S.D.).

Results: As online application for social networking, Facebook was the most frequently used (85.37%). More than half of respondents (58.13%) spent more than 4 hours per day on social media. Nearly all respondents (92.68%) reported that their main reason for using social media was for social connection. Overall scores of perception of cyberbullying, prevention of cyberbullying, and coping strategies for victims of cyberbullying were at a high level ($\bar{X}$ =3.68, SD=0.52; $\bar{X}$ =4.11, SD=0.62; and $\bar{X}$ =3.83, SD=0.70, respectively).

Conclusions: The majority of nursing students spent many hours a day on social net-working site (Facebook). Their perception of, prevention of, and coping strategies for victims of cyberbullying were at a high level.

Implications: Results of this study can be used to enhance accurate knowledge regarding cyberbullying behavior and to promote effectiveness of cyberbullying coping strategies among nursing students.

Keywords: perception, prevention, coping strategies, cyberbullying, nursing students

บทนำ

ปัจจุบันเครือข่ายสังคมออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและกระบวนการนึกคิดในวิถีชีวิตของกลุ่มคนในสังคมทุกเพศทุกวัยภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว และพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีการเปลี่ยนแปลงไป ประเทศไทยมีการก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลเต็มรูปแบบมากขึ้น จากการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือนในช่วงไตรมาส 3 (เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน) ปี พ.ศ. 2564 พบว่า ประเทศไทยมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 52.9 ในปี พ.ศ. 2560 เป็นร้อยละ 83.8 ในปี พ.ศ. 2564 โดยจากผลการสำรวจการใช้อินเทอร์เน็ตในกลุ่มอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ในปี พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2564 พบว่าทุกกลุ่มอายุมีแนวโน้มใช้อินเทอร์เน็ตสูงขึ้น ซึ่งในปี พ.ศ. 2564 กลุ่มอายุ 15-24 ปี มีการใช้อินเทอร์เน็ตสูงสุด ร้อยละ 99.0 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 25-34 ปี ร้อยละ 98.5 นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นกลุ่มที่ใช้อินเทอร์เน็ตสูงสุดคือ ร้อยละ 98.8¹ ซึ่งกิจกรรมที่ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ ได้แก่ Facebook, Twitter, LINE, Instagram ร้อยละ 92.0² และการที่เยาวชนใช้เวลาในเครือข่ายสังคมออนไลน์มากขึ้นทำให้มีโอกาที่จะเกี่ยวข้องกับการเป็นผู้กลั่นแกล้งหรือถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ได้สูงขึ้นเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทยที่พบว่ากลุ่มเยาวชนมีปัญหาการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์มากที่สุด³

การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ หมายถึง การข่มขู่ ล้อเลียน กลั่นแกล้ง ทำให้ผู้อื่นเกิดความเจ็บปวด ผ่านช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์⁴ ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์มีในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ 1) การทะเลาะกันผ่านทางข้อความ โดยใช้ภาษาที่รุนแรงหรือหยาบคาย 2) การเผยแพร่ข้อมูลเท็จจนทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย อับอาย หรือกลายเป็นตัวตลก 3) การลบ การบล็อก โดยสร้างความเกลียดชังและอคติผ่านข้อความ หรือกิจกรรมกลุ่มออนไลน์ 4) การนำข้อมูลส่วนตัวหรือความลับของผู้อื่นไปเผยแพร่ 5) การแอบอ้างชื่อ หรือตัวตนของผู้อื่น 6) การสร้างบัญชีใช้งานปลอมเพื่อรังแกผู้อื่น 7) การขโมยอัตลักษณ์ทางออนไลน์ของผู้อื่นแล้วนำมาใช้งานเพื่อหลอกลวง หรือทำลายชื่อเสียง 8) การก่อกวน คุกคาม ข่มขู่ผู้อื่นซ้ำ ๆ หลายครั้ง⁵ การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์มีผล

กระทบต่อผู้ถูกกลั่นแกล้ง ทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียน รู้สึกโกรธ แยกตัวจากสังคม⁶ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญด้วยเนื้อหาข้อมูลที่กระทบต่อจิตใจ อาจส่งผลอันตรายต่อชีวิตและจากการศึกษาในต่างประเทศ พบว่า เยาวชนที่เป็นเหยื่อจากการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์มีความวิตกกังวลและมีภาวะซึมเศร้า มีความเสี่ยงต่อความคิดทำร้ายตนเองพยายามทำร้ายตนเอง และฆ่าตัวตายสำเร็จ^{7,8} นอกจากนี้ยังมีผลกระทบต่อบุคคลที่กลั่นแกล้ง โดยผู้ที่กลั่นแกล้งผู้อื่นอาจจะรู้สึกผิด หรืออาจจะเสพติดความรุนแรงจนกลายเป็นอาชญากรในอนาคต⁹

การป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ที่ดีที่สุดคือตัวของเยาวชน โดยเยาวชนต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับมารยาทของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter, Line, Youtube, E-mail และสื่อออนไลน์อื่น ๆ เพื่อป้องกันปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น การป้องกันการกลั่นแกล้งสามารถทำได้หลายรูปแบบ ได้แก่ 1) การสร้างความตระหนักรู้ 2) คิดก่อนโพสต์ 3) ให้ความสำคัญกับภาษาที่ใช้ 4) ข้อมูลส่วนตัวควรเป็นเรื่องส่วนตัว 5) การจำกัดเวลาในการใช้สื่อสังคมออนไลน์¹⁰ เยาวชนไทยมีวิธีการเผชิญปัญหาเมื่อถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์แบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ 1) การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการปัญหา และ 2) การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการอารมณ์ และมีแนวทางในการรับมือกับปัญหาเมื่อถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์แบ่งเป็น 5 แนวทางหลัก ได้แก่ 1) การเผชิญหน้า 2) การจัดการทางด้านเทคนิค 3) การหลีกเลี่ยง 4) การเบี่ยงเบนความสนใจ 5) การแสวงหาแรงสนับสนุนทางสังคม¹¹ เยาวชนบางส่วนมองว่าการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์เป็นเรื่องปกติธรรมดา และเมื่อถูกกลั่นแกล้งจะจัดการปัญหานี้ด้วยตัวเอง ไม่ปรึกษาผู้ปกครอง¹² ส่วนใหญ่จะเก็บเงียบไว้คนเดียว ลบหรือบล็อก หรือใช้การตอบโต้หรือกลั่นแกล้งกลับทันทีที่โดนกลั่นแกล้ง หรือหาวิธีการพูดคุยเพื่อเจรจาต่อรอง บางคนอาจใช้วิธีการอดทน การหยุดหรือเลิกใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์นั้น¹³

จากการศึกษาที่ผ่านมาถึงแม้จะมีการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์จำนวนมากในกลุ่มเยาวชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา แต่การศึกษาการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ในประเทศไทยยังมีจำนวนน้อย^{14,15} ทั้งที่เป็น

กลุ่มนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีสถิติการใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุด และโดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่มีการปรับการเรียนการสอนออนไลน์ทำให้นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเพิ่มขึ้น ซึ่งนักศึกษาพยาบาลศาสตร์เป็นบุคคลที่ต้องให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชน หากกลุ่มเยาวชนดังกล่าวนี้ไม่มีมุมมองหรือมีการรับรู้เกี่ยวกับการกั้นกัณฑ์บนโลกออนไลน์ที่ไม่ถูกต้อง ไม่รู้จักการป้องกัน และการจัดการเมื่อถูกกั้นกัณฑ์บนโลกออนไลน์ อาจเกิดผลกระทบที่ทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพกายและสุขภาพจิต จนส่งผลต่อการให้บริการดูแลสุขภาพกับผู้ป่วยและภาพลักษณ์ของพยาบาลในเชิงลบได้ ดังนั้น การศึกษาการรับรู้ การป้องกัน และการจัดการต่อการกั้นกัณฑ์บนโลกออนไลน์ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์จึงมีความสำคัญ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปช่วยในการส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลได้ตระหนักถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการกั้นกัณฑ์บนโลกออนไลน์ แนวทางป้องกันการกั้นกัณฑ์บนโลกออนไลน์ และการแก้ไขปัญหาเมื่อถูกกั้นกัณฑ์บนโลกออนไลน์ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับการกั้นกัณฑ์บนโลกออนไลน์ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์
2. เพื่อศึกษาการป้องกันการกั้นกัณฑ์บนโลกออนไลน์ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์
3. เพื่อศึกษาการจัดการต่อการกั้นกัณฑ์บนโลกออนไลน์ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2562 ของสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง จำนวนทั้งหมด 623 คน ซึ่งมีช่วงอายุระหว่าง 18-28 ปี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้มีลักษณะคล้ายกับประชากรที่ศึกษา ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ซึ่งได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยการแบ่งกลุ่มนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ออกเป็นกลุ่มย่อยโดยแยกตามความแตกต่างของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์แต่ละชั้นปี เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีการกระจายตามความแตกต่างของระดับชั้น¹⁶ หลังจากนั้นทำการสุ่มโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์แต่ละชั้นปี และนำกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ได้มารวมกัน จะทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการทั้งหมด

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม .05 และคำนวณตามสัดส่วนของขนาดประชากรแต่ละชั้นปี เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่ยอมรับได้¹⁷ จำนวน 246 คน

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (inclusion criteria) คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ อายุ 18 ปีขึ้นไป กำลังศึกษาในวิทยาลัยพยาบาลแห่งหนึ่ง ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ที่มีความเข้าใจและสามารถตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google form ได้

เกณฑ์การคัดออกกลุ่มตัวอย่าง (exclusion criteria) คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ที่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมในช่วงเวลาที่กำหนด และ/หรือ ตอบแบบสอบถามไม่ครบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง^{12-13,18} จำนวน 1 ชุด จำนวน 37 ข้อดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี และพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใช้บ่อยมากที่สุด ระยะเวลาที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในแต่ละวัน ค่าบริการอินเทอร์เน็ตรายเดือน และวัตถุประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้ การป้องกัน และการจัดการต่อการกั้นกัณฑ์บนโลกออนไลน์ จำนวน 30 ข้อ (reliability = 0.85) แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

2.1) แบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ตามความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็น การกลั่นแกล้งหรือการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ จำนวน 10 ข้อ ข้อคำถามด้านบวกจำนวน 7 ข้อ ข้อคำถามด้านลบ จำนวน 3 ข้อ (reliability = 0.77) แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการนินทา หรือด่าทอผู้อื่น 2) ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่น 3) ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ 4) ด้านการนำ ความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผย 5) ด้านการลบ หรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากกลุ่มบนเครือข่ายสังคม ออนไลน์

2.2) แบบสอบถามการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ จำนวน 10 ข้อ ข้อคำถามด้านบวกทั้งหมด (reliability = 0.90) แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้าง ความตระหนักในการสื่อสาร 2) ด้านการใช้ความคิดและการพิจารณา ก่อนโพสต์ข้อความ 3) ด้านการไม่เปิดเผย ข้อมูลส่วนตัว 4) ด้านการจำกัดเวลาในการใช้พื้นที่ออนไลน์ 5) ด้านการจัดการกับอารมณ์ตนเอง

2.3) แบบสอบถามการจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ จำนวน 10 ข้อ ข้อคำถามด้านบวก จำนวน 8 ข้อ ข้อคำถามด้านลบ จำนวน 2 ข้อ (reliability = 0.71) แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการกับตนเอง 2) ด้านการจัดการกับเทคโนโลยี 3) ด้านการจัดการกับผู้กลั่น แกล้ง 4) ด้านการจัดการโดยการปรึกษาขอความช่วยเหลือ

การแปลผล

การรับรู้เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ และการจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ มีมาตรวัดแบบ 5 ระดับ ดังนี้ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 หมายถึง เห็นด้วย 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์มีมาตร วัดแบบ 5 ระดับ ดังนี้ 5 หมายถึง ปฏิบัติทุกครั้ง 4 หมายถึง ปฏิบัติบ่อยครั้ง 3 หมายถึง ปฏิบัติบางครั้ง 2 หมายถึง ปฏิบัติ นาน ๆ ครั้ง 1 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติ โดยมีเกณฑ์การแปล ผลตามคะแนนเฉลี่ย แบ่งเป็นระดับ ดังนี้ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากการทบทวนวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้องแล้วนำไปหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร จำนวน 1 ท่าน และอาจารย์พยาบาลสุขภาพ จิตและจิตเวช จำนวน 2 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ด้านเนื้อหา (content validity) ภาษา และปรับปรุงโครงสร้าง (construct validity) ของแบบสอบถามให้ครอบคลุมมากขึ้น ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ให้ตรงกับแนวความคิดในการวิจัย ที่ต้องการวัด โดยการใช้ดัชนี Item objective congruence (IOC) ได้ค่าเท่ากับ 0.81

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข แล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ที่มีลักษณะ คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และตรวจหาค่า ความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ คือ แบบสอบถามการรับรู้ การป้องกัน และการจัดการต่อการ กลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ และแยกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) แบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลก ออนไลน์ 2) แบบสอบถามการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลก ออนไลน์ และ 3) แบบสอบถามการจัดการต่อการกลั่นแกล้ง บนโลกออนไลน์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 และ 0.77, 0.90, 0.71 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการ พิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลที่มี การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย เลขที่รับรอง IRB 411/032 ลงวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2563 หลังจากได้รับการรับรอง จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ผู้วิจัยจึงประสานกับประธานชั้นปีเพื่อเข้าพบนักศึกษาแต่ ละชั้นปีในห้องเรียนและดำเนินการชี้แจงเกี่ยวกับโครงการวิจัย วัตถุประสงค์ของการศึกษา ประโยชน์ของโครงการวิจัย วิธีการเข้าร่วมวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง การตอบแบบสอบถาม ออนไลน์ และการถอนตัวจากการวิจัย การเข้าร่วมวิจัยเป็น การเข้าร่วมโดยสมัครใจ กลุ่มตัวอย่างสามารถยุติการเข้า ร่วมโดยไม่ต้องแจ้งเหตุผลต่อผู้วิจัย ซึ่งการถอนตัวของกลุ่ม

ตัวอย่างจะไม่สูญเสียผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนที่ผ่านมาหรือในอนาคต และการเก็บข้อมูลจะเป็นแบบออนไลน์ โดยกลุ่มตัวอย่างจะให้ข้อมูลผ่านทาง Google form ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บเป็นความลับโดยใช้รหัสแทน และผลการวิเคราะห์ที่ได้สรุปออกมาเป็นภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาเท่านั้น การเข้าร่วมโครงการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างเป็นการสมัครใจซึ่งกลุ่มตัวอย่างไม่รับค่าตอบแทนหรือของที่ระลึกจากผู้วิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยประสานกับประธานชั้นปีเพื่อเข้าชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัย การเข้าร่วมโครงการวิจัยและการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งการตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านทาง Google form แก่นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ในห้องเรียนของนักศึกษาแต่ละชั้นปี

2. นักศึกษาที่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการวิจัยลงชื่อและแจ้งเบอร์อีเมลกับประธานชั้นปี ประธานชั้นปีรวบรวมรายชื่อผู้ที่อาสาสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัยเพื่อลดการเกิดอำนาจที่เหนือกว่า (Power imbalance) ระหว่างผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์กับนักศึกษาที่จะเป็นอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัย

3. เมื่อได้รายชื่ออาสาสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบจำนวนอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัยตามที่กำหนดไว้ในแต่ละชั้นปี ซึ่งมีอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัยทุกชั้นปีมากกว่าที่กำหนด จำนวน 15 คน ผู้วิจัยจึงมีการคัดออกโดยการสุ่มแบบไม่แทนเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในแต่ละชั้นปี และแจ้งผลต่อประธานชั้นปีเพื่อแจ้งให้เพื่อนทราบต่อไป

4. ผู้วิจัยติดต่อกับอาสาสมัครตามรายชื่อเพื่อให้อาสาสมัครลงลายมือชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมงานวิจัย

5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามออนไลน์ใช้ Google form เข้าในอีเมลของกลุ่มตัวอย่างที่ยินยอมเข้าร่วมงานวิจัยระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้ การป้องกัน และการจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 93.09 มีอายุ 20-22 ปี มากที่สุด ร้อยละ 72.76 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 18-19 ปี ร้อยละ 16.67 จำแนกตามชั้นปี พบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 และ ชั้นปีที่ 3 มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 30.08 รองลงมาคือนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 20.73

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด คือ Facebook ร้อยละ 85.37 รองลงมา คือ Instagram ร้อยละ 82.11 ใช้เวลากับเครือข่ายสังคมออนไลน์ในแต่ละวันมากที่สุด คือ มากกว่า 4 ชั่วโมง ร้อยละ 58.13 รองลงมา 3-4 ชั่วโมง ร้อยละ 30.89 ส่วนใหญ่เสียค่าบริการอินเทอร์เน็ต 300-499 บาท/เดือน ร้อยละ 35.37 รองลงมาคือ ค่าบริการอินเทอร์เน็ต มากกว่า 500 บาท/เดือน ร้อยละ 25.20 มีวัตถุประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสารมากที่สุด 92.68 รองลงมาคือ สืบค้นข้อมูลและความบันเทิง ร้อยละ 91.46

ส่วนที่ 2 การรับรู้ การป้องกัน และการจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มีการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด 3 ด้าน ดังแสดงในตารางที่ 1-3

2.1 การรับรู้เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.68$, $SD=0.52$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับการ

กลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ระดับมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ ($\bar{X}=4.18$, $S.D.=0.80$)
- 2) ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่น ($\bar{X}=4.14$, $SD=0.79$) และ
- 3) ด้านการนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผย ($\bar{X}=3.75$, $SD=0.78$) อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน

ได้แก่ 1) ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากกลุ่มบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ($\bar{X}=3.02$, $SD=1.28$) และ 2) ด้านการนิทา คำทอผู้อื่น ($\bar{X}=3.29$, $SD=1.17$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการรับรู้เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง (N=246) จำแนกตามรายด้าน

การรับรู้เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ การรับรู้
1. ด้านการนิทา หรือคำทอผู้อื่น	3.29	1.17	ปานกลาง
2. ด้านการหมิ่นประมาทผู้อื่น	4.14	0.79	มาก
3. ด้านการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ	4.18	0.80	มาก
4. ด้านการนำความลับของผู้อื่นไปเปิดเผย	3.75	0.78	มาก
5. ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากกลุ่ม	3.02	1.28	ปานกลาง
รวม	3.68	0.52	มาก

2.2 การป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์

กลุ่มตัวอย่างมีการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$, $SD=0.62$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการใช้ความคิดและการพิจารณาก่อนโพสต์ข้อความ

($\bar{X}=4.23$, $SD=0.68$) อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างความตระหนักในการสื่อสาร ($\bar{X}=4.17$, $SD=0.67$) 2) ด้านการไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว ($\bar{X}=4.15$, $SD=0.73$) 3) ด้านการจัดการกับอารมณ์ตนเอง ($\bar{X}=4.13$, $SD=0.72$) และ 4) ด้านการจำกัดเวลาในการใช้พื้นที่ออนไลน์ ($\bar{X}=3.89$, $SD=0.86$) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง (N=246) จำแนกตามรายด้าน

การป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ พฤติกรรม
1. ด้านการสร้างความตระหนักในการสื่อสาร	4.17	0.67	มาก
2. ด้านการใช้ความคิดและการพิจารณาก่อนโพสต์ข้อความ	4.23	0.68	มากที่สุด
3. ด้านการไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัว	4.15	0.73	มาก
4. ด้านการจำกัดเวลาในการใช้พื้นที่ออนไลน์	3.89	0.86	มาก
5. ด้านการจัดการกับอารมณ์ตนเอง	4.13	0.72	มาก
รวม	4.11	0.62	มาก

2.3 การจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์

กลุ่มตัวอย่างมีการจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$, $SD=0.70$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ระดับมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการจัดการกับเทคโนโลยี ($\bar{X}=4.15$, $SD=0.98$)

- 2) ด้านการจัดการโดยการปรึกษาขอความช่วยเหลือ ($\bar{X}=4.00$, $SD=0.88$)
- 3) ด้านการจัดการกับผู้กลั่นแกล้ง ($\bar{X}=3.86$, $SD=0.96$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการจัดการกับตนเอง ($\bar{X}=3.30$, $SD=0.67$) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง (N=246) จำแนกตามรายด้าน

การจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ การจัดการ
1. ด้านการจัดการกับตนเอง	3.30	0.67	ปานกลาง
2. ด้านการจัดการกับเทคโนโลยี	4.15	0.98	มาก
3. ด้านการจัดการกับผู้กลั่นแกล้ง	3.86	0.96	มาก
4. ด้านการจัดการโดยการปรึกษาขอความช่วยเหลือ	4.00	0.88	มาก
รวม	3.83	0.70	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. การรับรู้เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์

จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.68$, $SD=0.52$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส Covid-19 ที่มีมาตรการในการปิดสถานศึกษาทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการเรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น มีการใช้เวลาในเครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่า 4 ชั่วโมงต่อวัน โดยมีวัตถุประสงค์ของการใช้เวลาในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่นอกเหนือจากการสืบค้นข้อมูลแล้วยังใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารมากที่สุด ซึ่งอาจจะเป็นการเพิ่มโอกาสเสี่ยงต่อการข้องเกี่ยวและรับรู้เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ โดยกลุ่มตัวอย่างใช้การสื่อสารผ่าน Facebook มากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ Dounget¹⁹ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการคุกคามทางสื่อออนไลน์ต่อนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า Facebook เป็นสื่อออนไลน์ที่นักศึกษานิยมใช้มากที่สุดเพื่อใช้ติดตามเหตุการณ์ต่างๆ

ของเพื่อน ใช้สนทนากับเพื่อน โพสต์รูป คลิปวิดีโอหรือสตอรี่ รวมทั้งเป็นช่องทางที่ใช้ในการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์มากที่สุด และยังสอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศที่พบว่า วัยรุ่นในประเทศกรีซและฟิลิปปินส์ใช้ Facebook เป็นแพลตฟอร์มเครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด^{20,21} และ Facebook เป็นช่องทางการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์มากที่สุด^{9,15} อีกทั้งการรังแกหรือกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์สามารถทำได้ง่ายในการสื่อสารบนโลกออนไลน์ เพราะการสื่อสารเครือข่ายออนไลน์เป็นพื้นที่สาธารณะที่ผู้คนทุกพื้นที่ที่สามารถสื่อสารกันแบบสองทางโดยการพิมพ์ข้อความ หรือโพสต์ภาพหรือเผยแพร่คลิปวิดีโอ ทำได้อย่างทันที และตลอดเวลา โดยไม่มีข้อจำกัดของเวลาและพื้นที่²² จึงเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถรับรู้และเข้าถึงการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ได้ง่าย นอกจากนี้ ทศนคติของวัยรุ่นที่ไม่ถูกต้องอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้มีการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ได้ เพราะวัยรุ่นมีความคิดคะนองและมองว่าการรังแกผ่านโลกออนไลน์เป็นการเล่นที่เพื่อนทำต่อเพื่อน²³ และรูปแบบการกลั่นแกล้ง

บนพื้นที่สาธารณะออนไลน์ ส่วนใหญ่เป็นรูปแบบหยอกล้อ²⁴ ผลการศึกษาในครั้งนี้แตกต่างจากการศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ในนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ ที่พบว่า นักศึกษามีการรับรู้เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนสังคมออนไลน์ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษามีการรับรู้การถูกกลั่นแกล้งบนสังคมออนไลน์ส่งผลต่อปัญหาสุขภาพกาย สุขภาพจิต และปัญหากับบุคคลในครอบครัวและคนรอบข้าง¹⁵

การศึกษาค้นคว้าพบว่าการนิเทศ หรือคำต่อผู้อื่นมีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างบางส่วนรับรู้ว่าการส่งข้อความเกี่ยวกับการนิเทศต่อกันไปเรื่อย ๆ ในช่องทางการสนทนาส่วนตัวไม่เป็นการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ เพราะไม่ได้นำออกมาโพสต์เป็นสาธารณะ และการส่งข้อความหรือโพสต์ นิเทศ คำต่อผู้อื่นบนโลกออนไลน์โดยไม่ได้รับขอร้องของบุคคลนั้นแต่สามารถรับรู้ได้ในสังคมนั้น ๆ ซึ่งหมายความว่ากลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังไม่เข้าใจความหมายที่ถูกต้องของการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ สอดคล้องกับการศึกษาของ Sirisomrutai เกี่ยวกับการรับรู้การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ในกลุ่มตัวอย่าง Generation Y ที่มีอายุ 17-36 ปี พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.0 ไม่ทราบความหมายของพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล²⁵ ซึ่งการที่บุคคลที่ใช้สื่อออนไลน์ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่เกิดการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์มากขึ้นอีกทั้งวิธีการที่กลุ่มตัวอย่างช่วยกันแชร์และส่งข้อความต่อ ๆ กันทำให้เกิดเป็นวงจรการกลั่นแกล้งอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นลักษณะพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ทางอ้อม (indirect cyberbullying)²⁶ และนอกจากนี้ยังพบว่า ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากกลุ่มบนเครือข่ายสังคมออนไลน์มีคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง นั่นคือกลุ่มตัวอย่างบางส่วนเข้าใจตลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงว่าการลบหรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากกลุ่มบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่ใช่การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ สอดคล้องกับการศึกษาของ Surat พบว่า วัยรุ่นที่มีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องที่มองว่าการแสดงออกถึงความไม่ชอบสามารถทำได้โดยอิสระในสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ และทุกคนสามารถทำได้ ไม่ใช่ความผิดที่ร้ายแรง²³ และอาจเป็นไปได้ว่าการลบหรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่

ชอบออกจากกลุ่มเป็นการระบายความรู้สึก เช่นเดียวกับการศึกษาการรับรู้ของเยาวชนต่อการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์ในภาคกลาง โดยเยาวชนมองว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่ในการระบายอารมณ์ ความรู้สึกที่ไม่สามารถทำได้ในโลกความเป็นจริง และเครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้เยาวชนรู้สึกสะดวกและปลอดภัยในการใช้ในลักษณะการแสดงความคิดเห็นดูถูกหรือตำหนิผู้อื่นได้ง่าย อีกทั้งความเป็นนิรนามของพื้นที่ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ทำให้เยาวชนมีความกล้าในการส่งข้อความรุกรานผู้อื่นได้อย่างสาธารณะโดยไม่ต้องเปิดเผยตัวตนที่แท้จริง¹²

2. การป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.62$) โดยมีวิธีการป้องกันในด้านการใช้ความคิดและการพิจารณาก่อนโพสต์ข้อความซึ่งเป็นวิธีการที่นักศึกษาพยาบาลศาสตร์เลือกใช้ในการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์มากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างอยู่ในวัยที่มีความคิดเป็นเหตุผลซึ่งเป็นขั้นสูงสุดของการพัฒนากระบวนการคิดตามแนวคิดของพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget²⁷ นั่นคือกลุ่มตัวอย่างในช่วงวัยนี้มีความสามารถในการเรียนรู้จากประสบการณ์และจัดระบบความคิดและนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ และจากการที่กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการไตร่ตรองก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นและแชร์เรื่องราวของตนเองและผู้อื่นบนโลกออนไลน์ และคิดอย่างรอบคอบก่อนการส่งข้อความหรือรูปภาพที่อาจส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นก่อนเสมอ เพราะรับรู้ว่าการไปแสดงความคิดเห็นล้อเลียนบนโพสต์ของเพื่อนเป็นการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์เป็นการหมิ่นประมาทผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Charoenwanit¹⁸ ที่พบว่า การโพสต์ข้อมูลส่วนตัวที่ไม่เหมาะสมกับสถานที่นำมาซึ่งปัญหาที่ร้ายแรงต่อตนเอง นอกจากนี้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังพบว่า การสร้างความตระหนักในการสื่อสารเป็นประเด็นที่นักศึกษาพยาบาลศาสตร์เลือกใช้ในการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ในระดับมาก ซึ่งอธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีการคำนึงถึงสิ่งที่ต้องการสื่อสารและการใช้ภาษาที่ถูกต้องบนโลกออนไลน์มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Surat²³ ที่พบว่าเยาวชนสะท้อนประสบการณ์รณรงค์ผ่านโลกออนไลน์คือ การคิดให้รอบคอบก่อนตัดสินใจโพสต์ข้อความหยาดคาย

ล้อเลียน ข้อความที่เสี่ยงต่อการกระทำความรู้สึกของคนอื่น และข้อความออนไลน์ที่เสี่ยงต่อการรังแก ป้องกันความเสี่ยงต่อการรังแกบนโลกออนไลน์ในอนาคต ไม่ส่งต่อหรือโพสต์รูปภาพหรือวิดีโอของผู้อื่นหากไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของรูปภาพหรือวิดีโอ นั้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Samoh และคณะ¹² ที่พบว่า การแอบอ้างชื่อ หรือตัวตนของผู้อื่นเพื่อให้ร้าย รวมไปถึงการสร้างกลุ่มขึ้นมาเพื่อโจมตีบุคคลอื่นทำให้เกิดความเสียหายและสร้างความรำคาญขึ้น

3. การจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับการจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$, $SD=0.70$) โดยด้านการจัดการกับเทคโนโลยีโดยการเก็บบันทึกหลักฐานบนหน้าจอ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการปรึกษาขอความช่วยเหลือ ซึ่งลักษณะการจัดการปัญหาทั้ง 2 แบบนี้เป็นไปตามแนวคิดของ Lazarus และ Folkman²⁸ ที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้วิธีการเผชิญปัญหาโดยการแก้ปัญหา (problem-focused coping) ซึ่งเป็นการมุ่งแก้ไขปัญหาที่เป็นสาเหตุ เลือกวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมหลาย ๆ วิธี ค้นหาแหล่งสนับสนุนทางสังคม การศึกษาค้นคว้ากลุ่มตัวอย่างมีการขอคำปรึกษาจากเพื่อน เมื่อพบว่าตนเองถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Samoh และคณะ¹² ที่พบว่าเยาวชนมีการจัดการโดยการปรึกษากับเพื่อนในวัยเดียวกันเมื่อเกิดปัญหาการถูกรังแก เพราะทำให้รู้สึกสบายใจและพูดภาษาเดียวกันมากกว่าการปรึกษาผู้ปกครอง ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ Sittichai และ Tudkuea¹³ ที่พบว่า เยาวชนในเขตสามชายแดนใต้ที่ตกเป็นเหยื่อของการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ ส่วนใหญ่จะเก็บเงียบไว้คนเดียว ต่อมาใช้วิธีการหลบหรือลี้ภัยตอบโต้หรือรังแกกลับทันทีในแบบที่โดนกลั่นแกล้ง วิธีการพูดคุย เพื่อเจรจาต่อรอง วิธีการอดทน วิธีการหยุดหรือเลิกใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นวิธีการที่เยาวชนไม่เลือกใช้ คือ การปรึกษาพ่อแม่ หรือญาติพี่น้อง นอกจากนี้การวิเคราะห์รายด้านยังพบว่าด้านการจัดการตนเองต่อการ

กลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมต่ำสุด เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังมีการใช้วิธีการตำหนิตนเองและแยกตัวอยู่คนเดียวเมื่อถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ สอดคล้องกับการศึกษาของ Inthanon และ Sermsinsiri²⁹ พบว่า การถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ทำให้เยาวชนรู้สึกอับอาย เสียใจ และส่งผลต่อความสัมพันธ์กับเพื่อน จนทำให้ผู้ถูกกลั่นแกล้งต้องหลีกเลี่ยงจากสังคม ซึ่งเป็นการเผชิญปัญหาโดยมุ่งเน้นที่อารมณ์ (emotional-focused coping) เป็นการบรรเทาความไม่สบายใจเพื่อรักษาสมาคมให้สภาวะความกดดันลดลง²⁸

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

คณาจารย์ในสถาบันการศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้ 1) ส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัลให้แก่นักศึกษาโดยการให้ความรู้เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ การปลูกจิตสำนึกของการมีมารยาทในการใช้สื่อดิจิทัลและเคารพในสิทธิของบุคคลอื่น รวมทั้งส่งเสริมทักษะการใช้สื่อดิจิทัลอย่างเหมาะสมและปลอดภัยให้กับนักศึกษา และ 2) การจัดระบบการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือแก่นักศึกษาที่ตกเป็นเหยื่อของการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจเพื่อศึกษาการรับรู้ การป้องกันและการจัดการต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ตามการรับรู้และความคิดเห็นของนักศึกษา ซึ่งข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณที่เป็นข้อมูลพื้นฐานทำให้ทราบเกี่ยวกับสถานการณ์การรับรู้เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักศึกษา อย่างไรก็ตามการที่จะป้องกันและจัดการเมื่อถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรจะมีการพัฒนาโปรแกรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมและการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์และฝึกปฏิบัติกับการรับมือการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์อย่างเป็นรูปธรรม

References

1. National Statistical Office, Ministry of Digital Economy and Society. The 2021 (Quarter 3) Household survey on the use of information and communication technology (internet). 2021 (cited 2022 January 12). Available from: <http://www.nso.go.th>
2. National Statistical Office, Ministry of Digital Economy and Society. The 2020 Household Survey on the Use of Information and Communication Technology (internet). 2021 (cited 2022 January 4). Available from: <http://www.nso.go.th>
3. Archaphet N. Cyberbullying: aggressive misbehavior and innovation for solution. *The Journal of Social Communication Innovation* 2017;5(1):101-06. (In Thai).
4. ETDA. Cyberbullying (Internet). 2019 (cited 2022 March 14). Available from: <https://www.etcha.or.th/th/Knowledge-Sharing/Cyberbullying-in-IFBL.aspx>
5. Nopphalai K. Legal issues to deploy to the case cyber-bullying though social network (Thesis). Bangkok: Bangkok University; 2017. (In Thai).
6. Bharati M, Chalise DG, Bhandari S, Gautam P, Ambu KC, Regmi K, Adhikari B. Experience of cyberbullying among Nursing Students. *Journal of Karnali Academy of Health Sciences* 2021; 4(1):1-8.
7. Bauman S, Toomey RB, Walker JL. Associations among bullying, cyberbullying, and suicide in high school students. *Journal of Adolescence* 2013;36(2):341-50.
8. Campbell M, Spears B, Slee P, Butler D, Kift S. Victims' perceptions of traditional and cyberbullying, and the psychosocial correlates of their victimisation. *Emotional & Behavioural Difficulties* 2012;17(3/4):389-401.
9. Chanpradab J. Cyberbullying. *NCD Security Review* 2020;3:1-27. (In Thai).
10. Akbar J, Huang TW, Anwar F. The development of cyberbullying scale to investigate bullies among adolescents. *Proceedings of the International Conference on Humanities Sciences and Education ICHE*; 2014 March 24-25; Kuala Lumpur, Malaysia.
11. Chailaisathaporn S, Prasertsin U, Techataweewan W. Experiences and guidelines of coping in young Thai victims of cyberbullying. *Journal of Research and Curriculum Development* 2017;7(2):215-34. (In Thai).
12. Samoh N, Boonmongkon P, Ojanen TT, Samakkeekarom T, Guadamuz TE. Youth perceptions on cyberbullying. *Journal of Behavioral Science for Development* 2013; 6(1):351-64. (In Thai).
13. Sittichai R, Tudkuea T. Cyberbullying behavior among youth in the three southern border provinces, Thailand. *Academic Services Journal* 2017;28(1):86-99. (In Thai).
14. Paowiriya H, Boonnate N, Chaisena Dallas J, Suppaseemanont W. Cyberbullying behavior and cybervictimization among nursing students. *Nursing Journal* 2021;48(1):159-73. (In Thai).

15. Chopsiang L, Srisoem C, Boonchawee P, Thongprasan J, Srichat N. Perception and self-management for online social media bullying of nursing students in Boromarajonani College of Nursing Sunpasitthipasong. *Journal of Health Science in Boromarajonani College of Nursing Sunpasitthipasong* 2021;5(1):22-33. (In Thai).
16. Polit DF, Beck CT. *Nursing research: generating and assessing evidence for nursing practice*. 10th ed. Philadelphia: Wolters Kluwer Health; 2017.
17. Yamane T. *Statistics: An introductory analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row; 1973.
18. Charoenwanit S. Cyber Bullying: impacts and preventions in adolescents. *Thai Journal of Science and Technology* 2017;25(4):639-48. (In Thai).
19. Dounget, B. *Cyberbullying of higher education students in Chiang Mai (Thesis)*. Chiang Mai: Maejo University; 2016. (In Thai).
20. Athanasiades C, Kamariotis H, Psalti A, Baldry AC, Sorrentino A. Internet use and cyberbullying among adolescent students in Greece. *Hellenic Journal of Psychology* 2015;12(1),14-39.
21. Witkus SG. *Cyber bullying among Filipino adolescents (Thesis)*. (Internet). 2012 (cited 2021 July 21). Available from: https://scholarspace.manoa.hawaii.edu/bitstream/10125/100793/1/Witkus_Shella_r.pdf
22. Santawee K. Social network: The new trend of public sphere and civil society. *The journal of social communication innovation* 2014;2(2):19-35. (In Thai).
23. Surat P. Causes and effects related with cyber bullying: A case study of cybervictim Thai youths. *Journal of Suvarnabhumi Institute of Technology* 2018;4(1):260-73. (In Thai).
24. Daopradub P, Worakullattanee K. Types and audience engagement of online cyberbullying. *Journal of Communication and Management NIDA* 2018;4(3):63-78. (In Thai).
25. Sirisomrutai C. *Perception, attitude, and behaviour intention (Thesis)*. Bangkok: Bangkok University; 2018. (In Thai).
26. Langos C. Cyberbullying: The challenge to define. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking* 2012;15(6): 285-89.
27. Lall GR, Lall BM. *Ways children learn*. Illinois: Charles C. Thomas Publishers; 1983.
28. Lazarus RS, Folkman S. *Stress: appraisal and coping*. New York: Springer Publishing; 1984.
29. Inthanon S, Sermsinsiri P. The study of how youth can protect themselves from cyberbullying. Paper presented at second UTCC Academic Day. 2018 June 2: University of the Thai Chamber of Commerce; 1396-1406. (In Thai).